F. G. JACOBS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2005. október 27. [1]

1. E fellebbezés a Tanács egy tisztviselője részére a közösségi nyugdíjrendszerben jóváírt, nyugdíjra jogosító szolgálati éveinek kiszámítására vonatkozik, miután a nemzeti nyugdíjrendszerben megszerzett nyugdíjjogosultságának az átalányösszegű visszavásárlási értékét átvitte a közösségi nyugdíjrendszerbe. A fellebbezés ugyanakkor felvet az egyenlő bánásmód elvével összefüggő, alapvető kérdéseket is.

2. A kérdéses számítást a személyzeti szabályzat és a Tanács végrehajtási rendelkezéseinek vonatkozó szabályai alapján végezték.

3. Az Elsőfokú Bíróság előtt a fellebbező a számításra is kiterjedő határozatot vitatta arra hivatkozva, hogy a szóban forgó rendelkezések jogellenesek, különösen mivel az egyenlő bánásmód elvébe ütköznek.

4. A fellebbező lényegében az alábbi tényezőket kifogásolja:

– a számítás során alkalmazott biztosításmatematikai értékek a nőket hátrányosan különböztetik meg;

– e biztosításmatematikai értékek az életkor alapján is megkülönböztetést valósítanak meg, mivel fokozatosan minden tisztviselőt annál hátrányosabban érintenek, minél idősebb korban lépnek hivatalba; valamint

– a más pénznemben meghatározott összeg átváltása esetében az euróra való átszámításhoz használt képlet két változata egyenlőtlen bánásmódhoz vezethet azon tisztviselők hátrányára, akik erős pénzzel rendelkező tagállamban járultak hozzá a nyugdíjrendszerhez.

1 – Eredeti nyelv: angol.

Jogi háttér

A hátrányos megkülönböztetés tilalma

5. Az EK 12. cikk értelmében a szerződés alkalmazási körében tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.

6. Az EK 141. cikk előírja, hogy minden tagállam biztosítja annak az elvnek az alkalmazását, hogy a férfiak és a nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapjanak. Ennek értelmében „díjazás" minden olyan juttatás, amelyet a munkavállaló a munkáltatójától közvetlenül vagy közvetve a munkaviszonyára tekintettel kap.

7. A 79/7/EGK tanácsi irányelv[2] többek között a törvényileg szabályozott öregségi nyugdíjrendszerekre vonatkozik. A 4. cikk (1) bekezdése előírja:

„Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

– a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében,

– a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében,

– a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottaknak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket."

8. A 86/378/EGK[3] tanácsi irányelv többek között a foglalkoztatási nyugdíjrendszerekre vonatkozik. Az 5. cikk (1) bekezdése előírja:

„A következő rendelkezések alkalmazásában az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem áll

2 – A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 1. kötet, 215. o.).

3 – Az 1996. december 20-i 96/97/EK tanácsi irányelvvel (HL L 46., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 3. kötet, 232. o.) módosított, a férfiak és a nők közti egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról szóló, 1986. július 24-i 86/378/EGK tanácsi irányelv (HL 1986 L 225., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 1. kötet, 327. o.).

fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással, különösen a következők tekintetében:

– a rendszerek alkalmazási területe és a belépés feltételei,

– a járulékfizetési kötelezettség és a járulékok kiszámítása,

– az ellátások kiszámítása, beleértve a házastárs és az eltartottak kiegészítő ellátásait, illetve az ellátásokra való jogosultság tartamára és fenntartására irányuló feltételek."

9. A 6. cikk (1) bekezdése szerint:

„Az egyenlő bánásmód elvével ellentétes rendelkezések közé azok a rendelkezések tartoznak, amelyek a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással, akár közvetlenül, akár közvetetten a nemre tekintettel:

[...]

h) eltérő mértékű ellátásokat állapítanak meg, kivéve, ha ezt biztosításmatematikai számítások szükségessé teszik, amelyek nemtől függően eltérnek a járulékalapú rendszerek esetén;

A tőkefedezeti, ellátásalapú rendszerek esetében egyes összetevők (az erről szóló példák a mellékletben szerepelnek) egyenlőtlenek lehetnek, amennyiben az összegek egyenlőtlensége a rendszer finanszírozásának megvalósítása idején alkalmazott, nemektől függően eltérő biztosításmatematikai számításokból ered;

[...]"

10. A tőkefedezeti, ellátásalapú rendszerek esetében a 6. cikk (1) bekezdésének h) pontjában meghatározott és a mellékletben felsorolt azon elemek példái között, amelyek lehetnek egyenlőtlenek, szerepel a „nyugdíjjogosultságok átvétele".

11. A közösségi nyugdíjrendszer azonban nem tekinthető sem jogszabállyal létrehozott, sem foglalkoztatási nyugdíjrendszernek; azt

az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzata [4] (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) hozta létre.

12. A személyzeti szabályzat 1a. cikke (1) bekezdésének az alapügy tényállása megvalósulásának idején hatályos szövege előírta: „E személyzeti szabályzat értelmében és a meghatározott családi állapotot előíró vonatkozó rendelkezések sérelme nélkül, a tisztviselők faji, politikai, világnézeti vagy vallási meggyőződésre, nemre vagy nemi irányultságra vonatkozó közvetlen vagy közvetett megkülönböztetés nélküli egyenlő bánásmódra jogosultak". [5]

A vonatkozó nyugdíjszabályozás

Általában

13. A személyzeti szabályzat 77. és az azt követő cikkei a tisztviselők számára nyugdíjrendszert hoztak létre, amelynek részletes szabályait a személyzeti szabályzat VIII. melléklete határozza meg.

14. A 77. cikk értelmében az alapügy tényállásának megvalósulása idején a nyugdíj összege lényegében minden szolgálatban töltött év után a tisztviselő utolsó alapilletményének 2%-a, de legfeljebb 70%-a volt. A 83. cikk értelmében az ellátásokat a Közösségek költségvetéséből kell fedezni, és a tagállamok együttesen garantálják az ilyen ellátások kifizetését; a tisztviselők azonban a nyugdíjrendszer finanszírozásához a költségek egyharmadával járulnak hozzá.

15. E hozzájárulás az illetményből olyan arányú levonást jelent, ami minden tisztviselő esetében megegyezik, és amelyet időről időre rögzítenek annak érdekében, hogy a minden tisztviselőre vonatkozó összeg a lehető leginkább megközelítse a kifizetett nyugdíjak miatt felmerülő költségek egyharmadát. [6]

4 – A többször módosított, az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzatáról és az Európai Közösségek egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeiről, valamint a Bizottság tisztviselőire ideiglenesen alkalmazandó különleges intézkedések bevezetéséről szóló, 1968. február 29-i 259/68/EGK, Euratom, ESZAK tanácsi rendelet (HL L 56., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 2. kötet, 5. o.) Az 1a. cikket az Európai Közösségek tisztviselői személyzeti szabályzatát az egyenlő bánásmód vonatkozásában módosító, 1998. április 7-i 781/98/EK, ESZAK, Euratom rendelet (HL L 113., 4. o.) iktatta be.

5 – Az ennek megfelelő rendelkezés 2004. május 1-je óta az 1d. cikk (1) bekezdése, amely szerint:
„E személyzeti szabályzat alkalmazásában tilos bármilyen, nemen, fajon, bőrszínen, etnikai vagy társadalmi származáson, genetikai tulajdonságon, nyelven, valláson vagy meggyőződésen, politikai vagy más nézeten, nemzeti kisebbséghez tartozáson, tulajdonon, születésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés."

6 – Ez az összeg megfelel „A személyi állománynak a nyugdíjrendszerbe befizetett járulékai" jogcímen az Európai Unió költségvetésének bevételi szakaszában nyilvántartott összegnek (noha az nem valódi bevétel, hanem inkább a költségek csökkentése), a nyugdíjjogosultságok alkalmazottak általi átvitelével, illetve megvásárlásával, a személyes okokkal indokolt (fizetés nélküli) szabadságon lévő tisztviselők hozzájárulásával együtt (ezek mindegyike valódi bevétel). Valójában mindezen kategóriákat együtt kell figyelembe venni a kifizetett nyugdíjak harmadának meghatározásánál, noha ebben messze a legnagyobb arányban az illetményből levont hozzájárulások szerepelnek.

16. Erre tekintettel a kérdéses időben a személyzeti szabályzat 83. cikkének (4) bekezdése [7] előírta:

„Amennyiben a nyugdíjrendszernek a Tanács által felkért egy vagy több képesített szakértő által elvégzett biztosításmatematikai értékelése azt mutatja, hogy a tisztviselők járulékai nem elegendőek a nyugdíjrendszerben fizetendő ellátások egyharmadának finanszírozására, a költségvetési hatóságok (...) meghatározzák a járulékok mértéke vagy a nyugdíjkorhatár tekintetében szükséges módosításokat."

A nyugdíjjogosultságok átvitele a közösségi rendszerbe

17. A kérdéses időben a VIII. melléklet 11. cikkének (2) bekezdése előírta:

„Az a tisztviselő, aki azt követően lép a Közösségek szolgálatába, hogy:

– valamely közigazgatási hatóság, illetve nemzeti vagy nemzetközi szervezet szolgálatából kilépett, vagy

– munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenykedett;

véglegesítésekor jogosult az ilyen szolgálati jogviszony vagy tevékenység révén megszerzett öregségi nyugdíj iránti jogosultság biztosításmatematikai egyenértékét vagy átalánydíjas visszavásárlási értékét[8] a Közösségeknek átutaltatni.

Ilyen esetben az az intézmény, amelynél a tisztviselő szolgálatot teljesít, a tisztviselőre a véglegesítés időpontjában irányadó besorolási fokozat figyelembevételével megállapítja azon nyugdíjszerző szolgálati évek számát, amelyeket a nyugdíjrendszerében a korábbi szolgálati jogviszonyra tekintettel a fentiek szerint befizetett biztosításmatematikai egyenérték vagy összegek alapján a tisztviselő számára jóvá kell írni."

A jogosultság kiszámítása az átvitelt követően

18. A személyzeti szabályzat VIII. melléklete 11. cikkének (2) bekezdését végrehajtó általános rendelkezések minden intézmény ese-

7 – Ezt a 83a. cikk immár hatályon kívül helyezte és részletes végrehajtási szabályokkal váltotta fel, ideértve a XII. mellékletben előírt, az Eurostat által végzett ötéves biztosításmatematikai vizsgálatot.

8 – Ez az angolul némileg nehezen érthető kifejezés ismeretlen a Közösségek személyzeti szabályzatain kívül, és feltehetőleg a francia „forfait de rachat" kifejezés fordítása. Talán a legjobban úgy értelmezhető, mint egy személynek a nyugdíjrendszerben összegyűlt jogosultságainak átalányösszegben kifejezett értéke.

tében lényegében megegyeznek. A Tanács által 1992. július 13-án elfogadott 10. cikk (2) bekezdése értelmében a jóváírt nyugdíjszerző szolgálati éveket a teljes átutalt összeg alapján kell kiszámolni, amelyből évente 3,5%-os kamatot kell levonni a tisztviselő véglegesítése és a tényleges átutalás közötti időszakra (azokat az időszakokat kivéve, amelyek során ezt az összeget nem korrigálták, illetőleg nem gyűlt kamat az átutaló nemzeti rendszerben).

19. A Tanács végrehajtási rendelkezései 10. cikke (3) bekezdésének vonatkozó része szerint:

„A jóváírandó nyugdíjszerző szolgálati évek számát az alábbi módon kell kiszámítani:

– az átutalt összeg (M) elméleti járadékká (R) történő átszámításával; a személyzeti szabályzat VIII. mellékletének 39. cikkében előírt biztosításmatematikai értékek (V) alapján, az R = M/V képlet segítségével,

– e járadéknak (R) a személyzeti szabályzat szerinti nyugdíjra jogosító szolgálati évekké (N) történő átszámításával; a tisztviselő véglegesítésekor [...] fennálló besorolási fokozatának megfelelő éves alapilletmény (T) alapján, az N = R x 100/T x 2 képlettel

(...)"

20. Az alkalmazandó biztosításmatematikai értékek, amelyek a végrehajtási rendelkezések II. mellékletében szerepelnek, minden esetben magasabbak a nők esetében a férfiakhoz képest, ami az életkilátásokra vonatkozó eltérő statisztikákat tükrözi. Az értékek, valamint a férfiak és a nők közötti különbség az életkorral nőnek.

21. A fenti képletekből kitűnik, hogy egy adott M összeg esetében az E elméleti járadék csökken, ahogyan a V biztosításmatematikai érték nő, mivel E egyenlő M és V hányadosával. Emellett az N nyugdíjra jogosító évek száma csökken, arányosan azzal, ahogyan a véglegesítéskor fennálló T alapilletmény nő, mivel N valójában R és T hányadosának többszöröse.

A pénznemek átszámítására szolgáló képletek

22. Ugyanezen végrehajtási rendelkezések 10. cikkének (4) bekezdése eredetileg a belga franktól (ma az eurótól) eltérő pénznemben átutalt összeg átszámítására vonatkozó eljárást szabályozza. A vonatkozó rendelkezések a 10. cikk (4) bekezdése b) pontjának har-

madik és negyedik franciabekezdésében találhatók, és szövegük a következő:

„az összegnek 1971. december 31-ét követő időszaknak megfelelő részét a Bizottság által az 1972. január 1-jétől a tisztviselő véglegesítéséig [...] terjedő időszakra rögzített középárfolyamon kell átszámítani [...].

A tisztviselő [...] kérelmére azonban a kiszámításhoz figyelembe vett összeget (M) az átutalás időpontjában érvényes, naprakésszé tett árfolyamon kell átszámítani. Ebben az esetben a nyugdíjszerző szolgálati évek kiszámítása az illetmény (T) és a figyelembe veendő biztosításmatematikai érték (V) alapján történik, ahol az illetmény a tisztviselő véglegesítésekor [...] fennálló besorolási fokozatnak megfelelő és érvényben lévő illetmény, a biztosításmatematikai érték pedig megfelel a tisztviselő [...] ezen időpontig elért életkorának [a továbbiakban: ii. változat]".

23. Az átszámítási képletek közül az elsőre jelen eljárásban „i. változatként", és a másodikra „ii. változatként" hivatkoznak.

24. Ha azon pénz értéke, amelyben M összeget átutalták, csökkent, ahhoz a pénznemhez képest, amelyre átszámították, az alatt az idő alatt, amikor az előző nyugdíjrendszerbe hozzájárulást teljesített, az érintett tisztviselő hátrányos megkülönböztetésben részesül. Az i. változatot tehát ennek ellensúlyozására találták ki, mivel az erre az időszakra irányadó, átlagos átszámítási arányt alkalmaz. A ii. változat lehetővé teszi azonban a tisztviselők számára, hogy az átutalás napjának megfelelő átszámítási arányt válasszák, amely valószínűleg előnyös, ha az eredeti pénznem értéke nőtt, noha ez az előny elveszhet némileg azáltal, hogy a T alapilletmény és a V biztosításmatematikai érték kiszámítása az átutalás napján történik, és így ezek magasabbak lehetnek, mint a véglegesítés napján.

A tényállás és a közigazgatási eljárás

25. Maria-Louise Lindorfer, jelen ügyben fellebbező osztrák állampolgár, aki 1996. szeptemberében lépett szolgálatba a Tanácsnál mint próbaidős tisztviselő, és akit 1997. június 16-án véglegesítettek, amikor az A5 besorolási fokozatba sorolták be.

26. A Tanácsnál történő szolgálatba lépés előtt 13 éven és 3 hónapon át Ausztriában volt munkavállaló, és az osztrák nyugdíjrendszerbe fizetett járulékot 1999-ben és 2000-ben megtette a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy az osztrák nyugdíjjogosultságát a közösségi rendszerbe átvigye.

2000. november 7-én feljegyzést (a továbbiakban: a vitatott határozat) [9] kapott, amelyben tájékoztatták arról, hogy esetében hány nyugdíjszerző évet vesznek figyelembe. A fent hivatkozott biztosításmatematikai értékeket, valamint a pénznem átszámításához a ii. változatot alkalmazták, amelynek eredményeként 5 év, 3 hónap és 24 napot állapítottak meg.

27. Maria-Louise Lindorfer panaszt emelt e határozat ellen, azzal érvelve, hogy a személyzeti szabályzat 11. cikkének (2) bekezdése, valamint a végrehajtási rendelkezések 10. cikkének (3) és (4) bekezdése jogellenes, mivel azok ellentétesek a közösségi jogon alapuló jogokkal és elvekkel, és ezért azok alkalmazásukat mellőzni kell. E panaszt 2001. május 31-én elutasították, és Maria-Louise Lindorfer keresetet nyújtott be az Elsőfokú Bírósághoz. [10]

A megfellebbezett ítélet

28. E kerestében Maria-Louise Lindorfer ismételten a személyzeti szabályzat 11. cikkének (2) bekezdése, valamint a végrehajtási rendelkezések 10 cikkének (3) és (4) bekezdése jogellenességére hivatkozott. Ennek ellenére nem szükséges a fellebbezéssel megtámadott ítéletnek e rendelkezések közül az elsőhöz kapcsolódó szempontjait vizsgálni, mivel a fellebbező csak azt kifogásolja, hogyan bírálta el az Elsőfokú Bíróság a végrehajtási szabályokra vonatkozó egyes érveit. Az ítélet vonatkozó részei az alábbiak szerint összegezhetők.

Az életkorra és az illetményre való utalás a számítás során

29. Maria-Louise Lindorfer azt állította, hogy a ii. változat a tisztviselőnek az átutalás napján fennálló életkorára és illetményére hivatkozik, ahelyett, hogy a véglegesítés időpontjával venné ezeket figyelembe, mint az i. változat esetében, ezáltal hátrányosan megkülönbözteti a tisztviselőket aszerint, hogy melyik változatot alkalmazzák.

30. Az Elsőfokú Bíróság ezzel az érvvel először az ítéletének 69. pontjában foglalkozott. Amint azt a kérelmező a tárgyaláson „megjegyezte" – ez az érv a végrehajtási rendelkezések 10. cikke (4) bekezdése b) pontjának téves értelmezéséből fakad, minthogy az e tekintetben figyelembe vett illetmény a véglegesítéskor fennálló besorolási fokozatnak megfelelő, a tényleges átutalás időpontjában naprakésszé tett illetmény, és nem azon besorolási fokozatnak megfelelő illetmény, amellyel a tisztviselő azon a napon ténylegesen rendelkezett.

9 – Kelt 2000. november 3-án.

10 – A T-204/01. sz., Lindorfer kontra Tanács ügyben 2004 március 18-án hozott ítélet (EBHT-KSZ 2004., I-A-83 és II-361).

31. Ezt követően a 88. és a 89. pontban az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy logikus volt a ii. változat esetében az életkort és az illetményt az átutaláskor, továbbá a i. változat esetében minden paramétert ugyanazon napon (azaz a véglegesítés napján) figyelembe venni, rámutatva arra, hogy az i) változatban az átutalt összegből évente 3,5%-os kamatot kell levonni a tisztviselő véglegesítése és a tényleges átutalás közötti időszakra (azokat az időszakokat kivéve, amelyek során ezt az összeget nem korrigálták, illetőleg nem gyűlt kamat az átutaló nemzeti rendszerben), míg ilyen kamatot nem vonnak le, ha a ii. változatot alkalmazzák.

Az „erős" és a „gyenge" pénzből való átváltás

32. Maria-Louise Lindorfer azzal érvelt, hogy az i. változat rendszeres alkalmazása a gyenge pénzből való átváltásra, valamint a ii. változat alkalmazása az erős pénzből való átváltásra ahhoz vezet, hogy több nyugdíjszerző szolgálati évet vesznek figyelembe az előző esetben, mint az utóbbiban, ami ellentétes az egyenlő bánásmód elvével.

33. Az Elsőfokú Bíróság ezt az érvet az ítéletének 76. és 77. pontjában elutasította, lényegében arra hivatkozva, hogy a bemutatott részletes adatok tekintetében a kérelmező nem hasonló adatokat hasonlított össze, amennyiben a felperes saját helyzetét olyan tisztviselőkével hasonlítja össze, akiknek lényeges jellemzői, azaz nemük, életkoruk és a felvételkori besorolási fokozatuk eltér az övétől, valamint azt helytelen előfeltevések torzítják; továbbá a kifogásolt hatás nem a végrehajtási szabályokba foglalt két változatnak, hanem magának a különböző nemzeti pénznemek értékében bekövetkező hullámzásnak a következménye.

A biztosításmatematikai értékek alkalmazása

34. Maria-Louise Lindorfer arra hivatkozott, hogy a biztosításmatematikai értékek használata a végrehajtási rendelkezések 10. cikkének (3) bekezdése szerinti számításnál a nem és az életkor alapján megkülönböztetést valósít meg, mivel ezen értékek a nők esetében magasabbak, és a korral arányosan növekednek. E bánásmódban való különbségtételnek nincs objektív igazolása, és a közösségi nyugdíjrendszer sem írja elő, hiszen az nem utal ilyen biztosításmatematikai értékekre a tisztviselők illetményéből levont járulékok vagy a nyugdíjazáskori életkor tekintetében.

35. Az Elsőfokú Bíróság ezekkel az érvekkel az ítélet 82. és 83. pontjában foglalkozott. Először is, a 82. pontban megállapította, hogy azon tisztviselők, akik a máshol megszerzett nyugdíj iránti jogosultság értékét átutaltatják a Közösségeknek, objektíve eltérő helyzetben vannak, mint azok, akik a közösségi nyugdíjrendszerbe fizetnek nyugdíjjárulékot a közösségi intézménynél folytatott kereső tevékenységük alapján.

36. A 83. pont szövege a következő: [11]

„Másodsorban: a jóváírandó nyugdíjszerző szolgálati évek kiszámításakor a nem és az életkor szerint különböző tényezők használatát a közösségi nyugdíjrendszer ésszerű pénzgazdálkodása biztosításának szükségessége teszi indokolttá. Amikor ugyanis a tisztviselő a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 11. cikkének (2) bekezdése alkalmazásával a Közösségeknél történt szolgálatba lépését megelőzően szerzett nyugdíjjogosultságokat jelentő tőkét biztosításmatematikai egyenérték vagy átalánydíjas visszavásárlási érték formájában átutaltatja a közösségi költségvetésbe, cserében jogot szerez a közösségi nyugdíjrendszer jövőbeni szolgáltatásaira, amely jog a jóváírt nyugdíjszerző szolgálati években nyilvánul meg, és amelynek terjedelme a részére megállapított nyugdíjszerző szolgálati évek számától függ. E jog aktuális értékének meghatározásához az érintett közösségi intézménynek számos tényezőt figyelembe kell vennie, így például azt, hogy az érintett által hozott tőke várhatóan mennyi ideig marad a közösségi költségvetésben, az illető előmenetelének előrelátható alakulását, annak valószínűségét, hogy e szolgáltatásokat folyósítani fogják számára, továbbá e kifizetések teljesítésének várható időtartamát. Nyilvánvaló azonban, hogy ezek a tényezők többek között az érintett nemétől és a közösségi nyugdíjrendszerbe való belépésekor fennálló életkorától függenek. Egyrészt elfogadott tény az, hogy a statisztikák szerint a nők élettartama hosszabb a férfiakénál. Másrészt annak valószínűsége, hogy a nyugdíjkorhatárnál jóval alacsonyabb életkorban a Közösség szolgálatába lépő személy meghal a nyugdíjkorhatár betöltése előtt, nagyobb, mint ugyanennek a valószínűsége a nyugdíjjogosultságok érvényesítésére jogosító korhatárhoz közeli életkorban felvett személy esetében. Ezenkívül az előbbi személy hosszabb időre bocsátja a közösségi költségvetés rendelkezésére az általa hozott tőkét, mint a nyugdíjkorhatárhoz közelebb álló tisztviselő. Más szóval: az olyan tényezők, mint az érintett felvétele és nyugdíjba vonulása közötti szolgálati idő, valamint az a – statisztikai adatok alapján meghatározott – várható időtartam, ameddig az illetőnek közösségi öregségi nyugdíjat kell folyósítani, közvetlenül kihatnak a Közösségnek valamennyi, személyében érintett tisztviselő iránti pénzügyi helytállási kötelezettségére, és a közösségi nyugdíjrendszerek ésszerű pénzgazdálkodása szükségessé teszi e tényezők figyelembevételét és megfelelő értékelését. Helyes tehát, hogy a Tanács joggal veszi figyelembe az átszámítási képlet[ek]ben az érintett életkorával és

11 – [Az ítélet kizárólag franciául létezik, ami az eljárás nyelve volt.]

nemével kapcsolatos biztosításmatematikai tényezőket."

Elemzés

Előzetes megjegyzések

37. Az ítélet elleni jelen fellebbezésében Maria-Louise Lindorfer lényegében azt állítja (hivatkozva különösen az EK 141. cikkre), hogy a fent összefoglalt, illetőleg idézett szövegben az Elsőfokú Bíróság elmulasztotta a hátrányos megkülönböztetés tilalmának helyes alkalmazását, és nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Ezeket az érveket minden vonatkozó szövegrész tekintetében külön-külön megfogalmazza. A Tanács e szövegrészeket együtt kezeli, először tárgyalva a hátrányos megkülönbözetésre vonatkozó állítást, másodszor az indokolás állítólagos elmulasztását.

38. A fellebbezés során a Bíróságnak nem feladata a teljes ügy felülvizsgálata, illetőleg az ítélet fellebbező által nem támadott részeinek hivatalból történő vizsgálata – kivéve talán azokat a részeit, amelyek hivatalból vizsgálandó kérdéssel függenek össze. Ezzel szemben a szerepe az, hogy megvizsgálja az összes hivatkozott fellebbezési jogalapot, és megítélje, hogy azok megalapozottak-e.

39. A jelen ügyben némileg nehéznek tűnik ez utóbbi megközelítés szigorú alkalmazása, tekintettel arra, ahogyan a fellebbező és az alperes érveiket bemutatták. Helyesebbnek tartom, hogy a fellebbezési jogalapokat némileg átcsoportosítsuk annak vizsgálatához, hogy a fellebbező rámutatott-e bármilyen téves jogalkalmazásra vagy indokolásbeli hiányosságra az Elsőfokú Bíróság részéről.

40. Maria-Louise Lindorfer első fokon lényegében azt adta elő, hogy az érintett végrehajtási szabályok a nemen, életkoron vagy állampolgárságon alapuló (ha ez utóbbi a különböző nemzeti pénznemek közötti különbségből levezethető), jogellenes hátrányos megkülönböztetést valósítottak meg, valamint olyan hátrányos megkülönböztetést, amely az életkor és az illetmény eltérő időpontban történő megállapításából ered, függően attól, hogy az átváltási képlet melyik változatát alkalmazzák. Jelenleg mindezen jogalapokra tekintettel támadja az ítéletet. Ezekkel az alábbiakban foglalkozom.

A nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés

41. A fellebbezésében Maria-Louise Lindorfer az EK 141. cikkére, valamint különböző,

az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos tanácsi irányelvekre hivatkozott. Emellett a hátrányos megkülönböztetés tilalma általános elvének – vagy az egyenlő bánásmód vagy az egyenlőség elvének – megsértésére is hivatkozik, amelyre az első fokú eljárásban is alapította a keresetét.

42. Az egyenlő bánásmód a közösségi jogrend által védett egyik legalapvetőbb jogelv, amelynek különleges kifejeződése az EK 141. cikk. [12] Az e cikk által védett egyenlő díjazás elve lényeges Maria-Louise Lindorfer érvei szemponjából, hiszen a nyugdíj késleltetett kifizetés, amennyiben egy korábbi munkaviszonyra tekintettel fizetik ki. [13] És noha a hivatkozott irányelvekhez hasonlóan a Szerződés cikke inkább tagállamok, mintsem a közösségi intézmények számára állapít meg kötelezettségeket, nyilvánvaló, hogy a jog elfogadhatatlan inkoherenciája állna fenn, ha a közösségi intézményeknek megengedett lenne olyan hátrányos megkülönböztetést alkalmazni, amelyet a tagállamok tiltani kötelesek.

43. Emellett a Bíróság a Razzouk és Beydoun ügyben hozott ítéletében [14] kimondta, hogy „a közösségi intézmények [...] és az alkalmazottaik közötti viszonyokban [...] az egyenlő bánásmód elve által felállított követelmények semmiképpen sem korlátozódnak az [EK 141. cikkből], vagy az e területen elfogadott közösségi irányelvekből eredő kötelezettségekre." A Weiser-ügyben hozott ítéletében [15] pedig megerősítette, hogy az általános elveket figyelembe kell venni különösen a nyugdíjjogosultságnak a közösségi rendszerbe való átvitelét szabályozó rendelkezésekkel összefüggésben is.

44. Ennél még fontosabb a személyzeti szabályzat 1a. cikkének (1) bekezdése által kimondott, „nemre [...] vonatkozó [...] [megkülönböztetés nélküli] egyenlő bánásmód" kifejezett követelménye, [16] noha e rendelkezésre az eljárás során kifejezetten nem hivatkoztak.

45. Az állítólagos megkülönböztetés olyan biztosításmatematikai tényezőkből ered, amelyek a nőket hátrányos helyzetbe hozzák, mivel a statisztikák szerint a nők élettartama átlagosan hosszabb a férfiakénál.

12 – Lásd például a C-13/94. sz. P kontra S ügyben 1996. április 30-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-2143. o.) 18. pontját.; a C-270/97. és C-271/97. sz., Sievers és Schrage egyesített ügyekben 2000. február 10-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-929. o.) 56 és 57. pontját; valamint a C-256/01. sz. Allonby-ügyben 2004. január 13-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-873. o.) 65. pontját.

13 – Lásd a C-4/02. és C-5/02. sz., Schönheit és Becker egyesített ügyekben 2003. október 23-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-12575. o.) 56–59. pontjait, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

14 – A 75/82. és 117/82. sz. egyesített ügyekben 1984. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1984., 1509. o.) 17. pontja; ez az elvet az Elsőfokú Bíróság a közelmúltban megerősítette a T-181/01. sz. Hectors-ügyben 2003. január 23-án hozott ítéletében (EBHT 2003., személyzeti ügyek I-A-19. és II-103. o.).

15 – A C-37/89. sz. ügyben 1990. június 14-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-2395. o.) 13. pontja.

16 – Lásd a fenti 12. pontot, valamint az 5. lábjegyzetet.

46. Az ítélet 83. pontjában az Elsőfokú Bíróság megvizsgálta, hogy az eltérő bánásmódot a közösségi nyugdíjrendszer ésszerű pénzgazdálkodása biztosításának szükségessége indokolttá teszi-e, amelynek kiszámításkor az a lényeges tényező, hogy várhatóan mennyi ideig fogják folyósítani a szolgáltatásokat, ami a nők esetében a statisztikák szerint hosszabb időtartam.

47. Maria-Louise Lindorfer ezt azzal vitatja, hogy nem létezik ehhez hasonló megkülönböztető bánásmód a férfiak és a nők között az aktív tisztviselők illetményéből levont járulékok tekintetében. Márpedig e hozzájárulásokat is az ésszerű pénzgazdálkodásra tekintettel kellene kiszámítani, figyelembe véve a biztosításmatematikai értékeléseket. [17] Ebből következően a nyugdíjrendszer ésszerű pénzgazdálkodása a más rendszerekből való átutalás esetén nem írhatja elő a férfi és női tisztviselők megkülönböztetését a hozzájárulások tekintetében.

48. Ezzel az érvvel lényegében egyetértek.

49. Először is, az ésszerű pénzgazdálkodás biztosításának szükségessége, amely során figyelembe veszik, hogy várhatóan mennyi ideig fogják folyósítani a szolgáltatásokat, önmagában nem követelheti meg a nyugdíjjogosultságok átvitelére tekintettel az eltérő bánásmódot. Ha a férfiak és a nők esetében bármilyen életkor tekintetében átlagolták volna a biztosításmatematikai értékeket, hogy „egynemű" (férfiakra és nőkre egyformán alkalmazandó) biztosításmatematikai értékeket kapjanak – úgy tűnik, ez az eset áll fenn, ha a járulékok arányait kiigazítják – a férfiak némileg kevesebb jóváírandó nyugdíjszerző szolgálati évet szereznének egy meghatározott átutalt összeg után, mint most, és a nők némileg többet, azonban a rendszer bevételei és kiadásai változatlanok maradnának. [18]

50. Másrészt, még ha a nők és a férfiak között a járulékok és a szolgáltatások közötti eltérő összefüggés igazolható is lenne a várható élettartamban fennálló különbségekre tekintettel, ezt az igazolást nem lehetne a kettő közül csupán egyik típusú hozzájárulások esetében alkalmazni, kivéve, ha az is kimutatható volna, hogy a kettő között objektív különbség létezik, amelynek alapján csak az egyik esetre tenné alkalmazhatóvá ezt az igazolást.

51. A megtámadott ítélet a 82. pontjában csupán azt állapítja meg, hogy egy tisztviselő a máshol szerzett nyugdíjjogosultságok átvi-

17 – A személyzeti szabályzat 83. cikkének (4) bekezdése; lásd a fenti 16. pontot.

18 – Igaz, hogy előfordulhat a költségek átmeneti emelkedése, ha a hatályos szabályokat jogellenesnek nyilvánítják; ennek ugyanakkor semmi köze nem volna a rendszer pénzgazdálkodásához, hanem abból fakadna, hogy eredetileg nem volt biztosítva a megfelelő jogi igazgatás.

telénél objektíve más helyzetben van azokkal szemben, akik a közösségi nyugdíjrendszerbe fizetnek nyugdíjjárulékot a közösségi intézménynél folytatott kereső tevékenységük alapján. Maria-Louise Lindorfer észrevételei szerint ez nem megfelelő indokolás, amivel egyetértek.

52. Igaz ugyan, hogy a nyugdíjjogosultságok átvitele objektíve eltér az illetményből kifizetett járulékoktól, azonban sem a megtámadott ítélet, sem a Tanács észrevételei nem adnak arra magyarázatot, hogy a különbségtétel hogyan függ össze a férfi és a női tisztviselők közötti megkülönböztetéssel.

53. Ebből következően az a tény, hogy a szolgáltatásokat várhatóan hosszabb ideig folyósítják a nők, mint a férfiak számára, még ha a nyugdíjrendszer ésszerű gazdálkodásának igényét figyelembe is vesszük, önmagában nem ad megfelelő magyarázatot a biztosításmatematikai értékek nemek szerinti alkalmazására a nyugdíjjogosultságok átvitele tekintetében, és az Elsőfokú Bíróság megállapításait ebben a tekintetben hatályon kívül kell helyezni.

54. Emellett, tekintettel a nemi megkülönböztetést rendkívül világosan kizáró egyenlő bánásmód követelményére, álláspontom szerint nagyon meggyőző indokra lenne szükség a kérdéses bánásmód igazolására, és még azt is kétségbe vonom, hogy jogilag lehetséges az ilyen igazolás.

55. Itt nem a közvetett megkülönböztetés esete áll fenn, hanem a nemen alapuló közvetlen megkülönböztetés. Más szavakkal, az egyetlen feltétel, amely a két kategóriához tartozó személyek között különbséget tesz, a nemen alapul; a megkülönböztetett bánásmód nem vezethető vissza más olyan jellemzőkre, amelyek főleg vagy többségében, de nem kizárólag az egyik vagy a másik nemhez tartozó személyekre jellemzők.

56. A Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettel a nemek közötti eltérő bánásmód nem jelent jogellenes megkülönböztetést, ha „igazolható objektív tényezőkkel, amelyek mindenfajta nemen alapuló megkülönböztetéstől függetlenek". [19] Nyilvánvaló, hogy ez csak akkor fordulhat elő, ha a megkülönböztetés közvetett, és akkor nem, ha az természeténél fogva a nemen alapul. [20]

19 – Lásd például a C-167/97. sz., Seymour-Smith és Perez ügyben 199. február 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-623. o.) 60. és 65. pontját.

20 – Lásd még a C-79/99. sz. Schnorbus–ügyre vonatkozó indítványom 30. és azt követő pontjait. (2000. december 7-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-10997. o.).

57. Ebben az esetben, ahogyan azt az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága a Manhart-ügyben [21] kimondta, amelyben a körülmények sok tekintetben hasonlóak voltak a jelen ügy körülményeihez, „senki nem mondhatja, hogy a kizárólag nemre tekintettel alkalmazott biztosításmatematikai különbségtétel »bármi más tényezőn alapul, mint a nemen«. Egyértelműen a nemen alapul".

58. Az ilyen típusú ügyekben, ahogyan arra rámutattak, olyan általánosítást alkalmaznak, ami „megkérdőjelezhetetlenül igaz: a nők, mint csoport hosszabb ideig élnek, mint a férfiak. [...] Ugyanakkor az is igaz, hogy nem minden, a vonatkozó csoporthoz tartozó egyén rendelkezik azzal a jellemzővel, amely megkülönbözteti a csoport átlagos tagjait. Sok nő nem él olyan sokáig, mint az átlag férfi, és sok férfi hosszabb ideig él, mint egy átlagos nő." [22]

59. Más szavakkal, a szóban forgó, ilyen típusú megkülönböztetés magában foglalja, hogy az egyéneket azon csoport jellemzőivel ruházzák fel, amelyhez tartoznak. Az egyénnel összefüggésben nem hiszem, hogy az ilyen általános jellemzők bármilyen módon „objektívnek" tekinthetők. Ami megkérdőjelezhető (azaz tilos) az ilyen megkülönböztetésben, az a jellemzőknek a csoportról az egyénre való kivetítése, szemben azon jellemzők alkalmazásával, amelyek az egyént másoktól eredendően megkülönböztetik, és amelyek igazolhatják az eltérő bánásmódot.

60. Azért, hogy e megkülönböztetést összefüggéseiben vizsgáljuk, hasznos lehet egy olyan helyzetet elképzelni, amelyben (ahogyan az valóban előfordulhat) a statisztikák azt mutatják, hogy egy etnikai csoport tagjai átlagosan hosszabb ideig élnek, mint egy másiké. E különbségek figyelembevétele a közösségi nyugdíjrendszerben a járulék és a jogosultságok közötti összefüggés megállapítása során teljesen elfogadhatatlan lenne, és nem látom be, hogy a nemi jellemző figyelembevétele szemben az etnikai csoporthoz tartozással miért lenne jobban elfogadható. [23]

61. A nyugdíjhoz mint késleltetett díjazáshoz visszatérve, az sem volna soha elfogadható, ha olyan táblázatokat készítenének, amelyek a közösségi intézményeknél ellátott szolgálat átlagos hosszát mutatná be a férfiak és a nők tekintetében, és magasabb illetményeket fizetnének az egyik nem tagjainak mint a másiknak, azzal az ürüggyel, hogy a teljes karrierjük során máskülönben kevesebbet kapnának, mint a másik nem tagjai.

21 – Los Angeles Department of Water és Power kontra Manhart (1978) 435 US 702., 712. és 713. pont.

22 – Uott, 707 és 708. pont.

23 – Tisztában vagyok azzal, hogy e megközelítés további megkérdőjelezhető jellemzővel bír, mivel az egyén etnikai csoporthoz való hozzárendelése rendkívül önkényes volna, azonban a példa akkor is érvényes marad, ha ezt a szempontot figyelmen kívül hagyjuk.

Ez az egyének között nemcsak tisztességtelen megkülönböztetést valósítana meg a csoportjukra jellemző átlagos értékek alapján, hanem az egyenlő szolgáltatás egyenlő értékelésének sem tenne eleget. Márpedig ehhez nagyon hasonló az az igazolás, amelyet – a késleltetett díjazás – átutalásának a közösségi nyugdíjrendszerben való megkülönböztetett kezelésére ismertettek.

62. Igaz, hogy egyes közösségi rendelkezések, amelyek különleges területeken az egyenlőtlen bánásmód tilalmát szabályozzák, e tilalom alól kivételnek tekintik az egyenlőtlen bánásmód bizonyos különleges megnyilvánulásait. Az idézettek közül a 86/378 irányelv lehetővé teszi az eltérő bánásmódot a nyugdíjjogosultságok átvitele tekintetében a tőkefedezeti, ellátásalapú rendszerek esetében. [24]

63. Mindenesetre, még ha magát az irányelvet alkalmazni kellene is – hiszen az a tagállamoknak szól, és a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekre vonatkozik – a kivétel nem volna alkalmazható, mivel a közösségi nyugdíjrendszer nem tőkefedezeti rendszer.

24 – Lásd fent a 8–10. pontot.

64. Mindenesetre számomra úgy tűnik, hogy a nemen alapuló megkülönböztetés tilalma olyan alapvető jelentőségű, [25] hogy bármely eltérést igen megszorítóan kell értelmezni, és csak azokon a jól körülhatárolt területeken alkalmazhatóként, amelyekre kifejezetten vonatkozik. A jelen esetben, szemben a 86/378 irányelv által szabályozott esetekkel, nincs ilyen kifejezett felhatalmazás, sem olyan indok, amelyet a végrehajtási rendelkezések tartalmaznak.

65. Végezetül nem értek egyek a Tanács feltételezésével, amely szerint a kérdéses eltérő bánásmód megszüntetése a férfiakkal szemben megkülönböztetést valósítana meg, mivel a nyugdíjas férfi tisztviselők a rövidebb élethossznál fogva csoportként összességében a közösségi rendszerbe történő ugyanolyan összeg átutalása esetén kevesebbet kapnának, mint a női tisztviselők (feltételezzük, hogy minden más körülmény megegyezik).

25 – Lásd például a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i, 2000/78/EK tanácsi irányelv (4) preambulumbekezdését (HL 2000 L 303, 16. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 4. kötet 79. o.): „Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az Egyesült Nemzetek Szervezetének egyezménye a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről, A polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, valamint A gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya, továbbá a tagállamok által aláírt Európai egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmében által elismert egyetemes jog az emberek törvény előtti egyenlőséghez és a mindennemű hátrányos megkülönböztetés elleni védelemhez való joga."

66. Először is, ha ez az érvelés igaz, azt az aktív tisztviselők illetményéből levont járulékokra is alkalmazni kellene – a százalékos aránynak a személyi állomány női tagjai esetén magasabbnak kellene lennie – és aligha hiszem, hogy a Tanács ezt akarta volna.

67. Ennél is fontosabb azonban – és ez a Tanács érveiben, és talán a megtámadott ítéletben is megjelenő félreértésnek tűnik –, hogy a Tanács összekeveri a rendszer költségeit a jogosultaknak nyújtott szolgáltatásokkal.

68. Tagadhatatlan, hogy a nyugdíj kifizetésének végső költségei (szemben a nyugdíjazáskor fizetendő átalánnyal, amely lehetőség a közösségi rendszerben nem elérhető) azzal arányosan növekednek, amennyivel a jogosult hosszabb ideig él. Mivel a nők átlagosan hosszabb ideig élnek, mint a férfiak, valószínű, hogy mint csoport, a nyugdíjrendszernek többe fognak kerülni. Azonban mindkét nemhez tartozó jogosultak esetében a nyugdíj élethosszig tart. Értéke teljes mértékben annak heti, havi vagy éves összegétől függ, a végső célja az, hogy mindaddig, amíg a jogosult [26] él, egy bizonyos szintű rendszeres jövedelmet biztosítson. E tekintetben egyáltalán nem bír jelentőséggel, mekkora összeget fizetnek ki a jogosult haláláig.

69. Ebből következően álláspontom szerint a Tanács végrehajtási rendelkezéseinek vitatott szabályai nemi alapon hátrányos megkülönböztetést valósítanak meg, és nem igazolhatók. Mind az egyenlőség elvét, mind annak különleges megnyilvánulásaként az egyenlő díjazás, valamint a személyzeti szabályzat 1a. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott, nemre vonatkozó megkülönböztetés nélküli egyenlő bánásmód elvét sértik, és Maria-Louise Lindorfer eredeti, jogellenességre alapozott panaszának e tekintetben helyt kell adni.

70. Végezetül azonban világossá kell tennem, hogy a fenti elemzés a személyzeti szabályzatra és a közösségi nyugdíjrendszerre vonatkozik. Noha a fenti megfontolások jelentős része általánosan alkalmazható, nem zárható ki, hogy más körülmények között ettől eltérő következtetésekhez vezetnek. A nemzeti nyugdíjszabályok az említett irányelvek szabályainak hatálya alá tartoznak, és nem a személyzeti szabályzat alá, és azokat feltehetőleg máshogy finanszírozzák, mint a közösségi rendszert; ezen érveim azonban nem vonják kétségbe például a Coloroll- [27] illetve Neath-ügyben hozott ítéleteket. [28]

26 – Illetőleg adott esetben a túlélő házastársa.

27 – C-200/91. sz. ügyben 1994. szeptember 28-án hozott ítélet (EBHT 1994., I-4389. o.).

28 – C-152/91. sz. ügyben 1993 december 22-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-6935. o.).

Még messzebb esnek ettől a gépjármű-, illetőleg az életbiztosítások, ahol számos különböző tényező figyelembevételére lehet szükség.

Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés

71. Maria-Louise Lindorfer keresete olyan biztosításmatematikai értékek alkalmazására vonatkozik, amelyek minden esetben magasabbak, azaz kedvezőtlenebbek az idősebb tisztviselők tekintetében, [29] és ez összehasonlítható a fent elemzett nemi megkülönböztetés kérdésével.

72. A biztosításmatematikai értékek korral arányos növekedésének hatása az, hogy ugyanazon összeg ugyanazon nemzeti rendszerből a közösségi rendszerbe való átutalása esetén, ha minden más tényező, úgymint a nem és a besorolási fokozat megegyezik, egy idősebb tisztviselő esetében kevesebb nyugdíjszerző szolgálati év jóváírása lehetséges – és ezért végső esetben kisebb nyugdíjat kaphat – mint egy fiatalabb tisztviselő. Például a kérdéses biztosításmatematikai értékeket és a vitatott végrehajtási szabályok 10. cikkének (3) bekezdését alkalmazva, [30] ha egy 35 éves nő 100 000 eurót visz át a közösségi rendszerbe, az várhatóan 9 032 eurós elméleti járadékot eredményezne, míg egy 55 éves nő ugyanilyen befizetése 6 664 eurós elméleti járadékot. [31]

73. Az Elsőfokú Bíróság ítéletének 83. pontjában megállapította, hogy az ilyen megkülönböztető bánásmódot lényegében olyan tényezők teszik szükségessé, amelyek közvetlenül kihatnak a Közösségnek valamennyi, személyében érintett tisztviselő iránti pénzügyi helytállási kötelezettségére, és a közösségi nyugdíjrendszerek ésszerű pénzgazdálkodása szükségessé teszi e tényezők figyelembevételét. Érvelése ezen a ponton a 82. pontban vizsgáltakból következik, amely szerint a közösségi rendszerbe tőkét átutaló tisztviselő objektíve más helyzetben van, mint az, aki a közösségi nyugdíjrendszerbe fizet nyugdíjjárulékot, a közösségi intézménynél folytatott kereső tevékenysége alapján.

74. Maria-Louise Lindorfer ellenvetései lényegében egybeesnek azokkal, amelyekre a nemi megkülönböztetéssel összefüggésben hivatkozott: az Elsőfokú Bíróság nem adott magyarázatot arra, hogy a fent hivatkozott tényezők miért voltak fontosak, és ha igen, azok alapján hogyan lehet a tőke átutalása

29 – Lásd fent a 18. és 19. pontot.

30 – Uott.

31 – A legközelebbi egész szám; a nők esetében a biztosításmatematikai érték 11,071 egy 35 éves nő esetében, és 15,007 egy 55 éves nő esetében. Az elméleti járadékot ezt követően természetesen át kell számítani nyugdíjjogosultságot jelentő évekre a képlet második része alapján, azonban az eredeti számítás mutatja a két eredmény közötti különbséget, ha minden más tényező változatlan.

mint hozzájárulás és az illetményből történő levonásból származó járulékok mint hozzájárulás között objektív megkülönböztetést tenni, ha a biztosításmatematikai értékeket csak akkor alkalmazzák, amikor a jogosultságokat ez utóbbiból számítják ki.

75. E kritikákat már megvizsgáltam a nemen alapuló megkülönböztetés igazolása során, és számos tekintetben az elemzésem ehhez hasonló az életkor alapján megvalósuló hátrányos megkülönböztetés esetében is.

76. A legfontosabb, hogy bármilyen életkorban minden tisztviselő ugyanolyan bánásmódban részesül az illetményből levont járulékok tekintetében. Az életkor alapján alkalmazott eltérő bánásmód igazolható a közösségi rendszerbe való átvitel esetében, feltéve, hogy megállapítható objektív különbség az ilyen átvitel és az illetményből levont járulékok között.

77. Az Elsőfokú Bíróság érvelésében felsorolt tényezők az alábbiak: i. a hozott tőke várhatóan mennyi ideig marad a közösségi költségvetésben, ii. az illető előmenetelének előrelátható alakulása, iii. annak valószínűsége, hogy a kérdéses szolgáltatásokat folyósítani fogják számára, továbbá iv. e kifizetések teljesítésének várható időtartama.

78. E négy tényező közül a iii. és a iv. egyértelműen összefüggésbe hozható a biztosításmatematikai értékekben tükröződő, várható élettartammal kapcsolatos statisztikákkal, és fontosak a közösségi rendszer jövőbeli megbízhatóságának megbecsülése szempontjából. Ennek ellenére a megtámadott ítéletben nincs arra utaló jel, hogy ezek miért fontosak az átvitel szempontjából, de miért nem fontosak az illetményből történő levonások esetén; kétségesnek tűnik számomra, hogy az ilyen megkülönböztetésnek lehet objektív, nem politikai alapja.

79. A tisztviselő előmenetelének előrelátható alakulása (ii.) szintén olyan tényező, amely lényeges lehet a végül kifizetendő nyugdíj költségei szempontjából, mivel a nyugdíj az utolsó illetmény meghatározott százaléka. Ennek ellenére nem tűnik egyértelműnek, hogy az átvitellel kapcsolatos számításban figyelembe vett tényezők változatlansága esetén,[32] az élete során később felvett tisztviselő rendszerint magasabb utolsó illetménnyel rendelkeznék. Ellenkezőleg, adott esetben inkább a fiatalabb tisztviselőnek van esélye a hosszabb előmenetel miatt magasabb fizetés elérésére, és így több nyugdíjjal összefüggő szolgáltatásra. Az a tényező tehát, hogy a hosszabb előmenetel több járulékot jelent az illetményből történő levonás formájában, lényegtelen a nemzeti nyugdíjrendsze-

32 – Szem előtt tartva, hogy a biztosításmatematikai értékek egyszerűen az életkorra, és olyan tényezőkre tekintettel tesznek különbséget, mint a felvételkor fennálló besorolási fokozat, amelyet a számítás során később figyelembe vesznek.

rekből történő átvitellel keletkezett hozzájárulások megítélése szempontjából, mivel az előbbi által meghatározott nyugdíjra jogosító évek száma teljesen független az utóbbi alapján kiszámított, jóváírandó nyugdíjszerző szolgálati évek számától.

80. Végezetül az a hivatkozás, hogy i. a hozott tőke várhatóan mennyi ideig marad a közösségi költségvetésben, megkérdőjelezhetőnek tűnik számomra. Tőkefedezet hiányában nehéz azzal alátámasztani ezt, hogy mekkora tőke marad a költségvetésnél, amelyben a bevételeknek és a kiadásoknak egyensúlyban kell maradniuk, [33] és amely az „évenkéntiség" elve alapján működik, amely lényegében megkívánja, hogy a bevételt és a felhasználást éves alapon kell kiszámítani. [34]

81. Azt azonban el kell ismerni, hogy egyrészt a közösségi költségvetésbe átvitt nyugdíjjogosultság valódi bevétel, szemben a kiadásokon megvalósuló megtakarítással, ahogyan az az illetmény után fizetett járulék esetében fennáll, másrészt a költségvetési egyensúly és az évenkéntiség követelménye nem olyan szigorú, hogy az kizárná egy összegnek egyik évről a másikra való átvitelét. [35] Ezért létezik bizonyos tőke, amelyet befektethetnek, és amelyet átvisznek, ezért bizonyos értelemben beszélhetünk arról, hogy a befizetett összeg hosszabb vagy rövidebb ideig marad-e a költségvetésben.

82. Noha látszólag az Elsőfokú Bíróság indokolása e tekintetben részletesebb pénzügyi elemzés segítségével megtámadható lehet, nem hiszem, hogy Maria-Louise Lindorferről elmondható, hogy ezt megtette.

83. Ezenkívül véleményem szerint szükséges megvizsgálni az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést, valamint ennek tilalmát, a nemi alapon történő megkülönböztetéshez képest.

84. A nem lényegében bináris jellemző, míg az életkor egy pont egy meghatározott tartományban. A nemi alapon történő megkülönböztetés ezért a hátrányos megkülönböztetés rendkívül kegyetlen megnyilvánulása, amely nagyon leegyszerűsítő általánosításból fakad, míg az életkorra tekintettel megvalósuló megkülönböztetés fokozatos lehet, és árnyaltabb általánosításokat foglalhat magában.

85. Emellett a jog területén, valamint a társadalomban általában a nemi megkülön-

33 – EK 268. cikk.

34 – A hatályos, az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, EURATOM tanácsi rendelet (HL 2002 L 248, 1. o., magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet 4. kötet, 74. o.) 6. és azt követő cikkei, valamint az 1977. december 21-i költségvetési rendelet 1. cikkének (2) bekezdése, valamint 6. cikke (HL 1977 L 356, 1. o.).

35 – 2004-ben például az előző költségvetési évből fennmaradt többlet mintegy 5,7 milliárd euró volt.

bözetést nélkülöző egyenlő bánásmód jelenleg alapvető és uralkodó elv, amelyet, amikor csak lehet, be kell tartani és végre kell hajtani, ezzel szemben az életkort figyelmen kívül hagyó egyenlő bánásmód számos eltérő szabályt és kivételt ismer, úgymint például a különböző típusú életkori korlátozások, amelyek sokszor jogilag kötelezőek, és amelyeket nemcsak elfogadottnak tekintenek, hanem kedvező hatásúnak, sőt néha szükségesnek is.

86. Az életkor különösen a nyugdíjrendszerek lényegéhez hozzátartozó tényező, és ezzel összefüggésben bizonyos életkor szerinti megkülönböztetések elkerülhetetlenek.

87. A közösségi jogban a korra tekintettel megvalósuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát nem csupán lényegesen több feltétel és korlátozás egészíti ki, mint a nemre tekintettel megvalósuló hátrányos megkülönböztetést, hanem az egyben újabb jelenség is.

88. Míg a férfiak és a nők között érvényesülő, az egyenlő munkáért járó egyenlő díjazás elve már 1957-ben, az eredeti EGK-Szerződés 119. cikkében is szerepelt (jelenleg EK 140. cikk), az életkor szerinti hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó első utalás az EK-Szerződés 6a. cikkében jelent meg (ma EK 13. cikk), amelyet 1997-ben az Amszterdami Szerződés vezetett be, ami 1999-ben lépett hatályba. E rendelkezés egyszerűen csak lehetővé teszi a Tanácsnak, hogy megfelelő intézkedéseket tegyen a többek között az élet koron alapuló megkülönböztetések leküzdésére.

89. 2000. november 27-én elfogadták a foglalkozás során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelvet,[36] amely lefektette többek között az életkoron alapuló megkülönböztetés általános tilalmát, azonban számos korlátozást állapított meg.[37] Ugyanezen év december 7-én az Alapvető Jogok Chartájának – amelyet Nizzában 2000 decemberében a Parlament, a Tanács és a Bizottság ünnepélyesen nyilvánított ki[38] – 21. cikke minden, az életkorhoz hasonló okon alapuló hátrányos megkülönböztetést megtiltott. Végül 2004. május 1-jén a személyzeti szabályzatba beiktatták az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés kifejezett tilalmát.[39]

90. Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben vitatott határozatot 2000.

36 – Lásd a 25. lábjegyzetben szereplő hivatkozást.

37 – Különösen a 6. cikk (2) bekezdése szerint „a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben a rendszerbe történő belépés korhatárhoz kötése, továbbá a nyugdíjra vagy rokkantsági ellátásra való jogosultság – beleértve az ilyen rendszerek alapján a foglalkoztatottak vagy a foglalkoztatottak csoportjai, illetve kategóriái részvételének különböző életkorhoz kötését – és az ilyen rendszerekkel kapcsolatos biztosításmatematikai számításokban az életkor használata nem jelent az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést, feltéve, hogy ez nem eredményez a nemi hovatartozáson alapuló hátrányos megkülönböztetést."

38 – HL 2000. C 364., 1. o., 21. cikk.

39 – Lásd a fenti 5. lábjegyzetet. Ezt többek között az alkalmazáshoz megszabott életkori korlátok elhagyása követte 2002-ben, miután az európai ombudsman ez ellen tiltakozott.

november 3-án hozták, [40] így tehát megelőzte a három utóbb említett intézkedést.

91. A fenti megfontolások fényében azt az álláspontot képviselem, hogy Maria-Louise Lindorfer azonosított néhány pontatlanságot az Elsőfokú Bíróság indokolásában, az életkoron alapuló eltérő bánásmóddal összefüggésben, ami kétségtelenül jelen van az átvitt nyugdíjjogosultságok kiszámításánál. Különösen nehéznek tűnik a megkülönböztetést igazolni a tisztviselő várt előmenetele, a szolgáltatások nyújtásának valószínűsége, illetőleg a szolgáltatások nyújtásának várható hossza alapján.

92. Azonban a tekintetben, hogy a hozott tőke várhatóan mennyi ideig marad a közösségi költségvetésben, nem hiszem, hogy Maria-Louise Lindorfer bizonyította volna, hogy az igazolás nem alátámasztható, noha bizonyos kétségek merültek fel ezzel kapcsolatban.

93. E lehetséges igazolást, valamint azt figyelembe véve, hogy az életkoron alapuló jogszabályi tilalom nem volt olyan világosan megfogalmazva a megtámadott határozat idején, mint ma, nem hiszem, hogy a megtámadott ítéletet e tekintetben hatályon kívül kellene helyezni. Ennek ellenére nem szabad feltételezni, hogy a jelenlegi rendszert ne lehetne megtámadni az életkor szerinti megkülönböztetés egyértelmű tilalma alapján, amely a személyzeti. szabályzatban immár megtalálható

Az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés

94. Ha a két átváltási képlet (az i. és a ii.) közül a kedvezőbb automatikus alkalmazása minden esetben azt eredményezi, hogy a „pénz többet ér" az egyes nemzeti pénznemek tekintetében, szemben más pénznemekkel, bármilyen előforduló megkülönböztetés állampolgárságon alapuló megkülönböztetésnek tekinthető. Noha nem minden tisztségviselő, aki egy adott pénznemről átvált, rendelkezik a pénznemhez kapcsolódó állam állampolgárságával, mégis nagyon nagy valószínűséggel ez az eset áll fenn az ügyek legnagyobb részében.

95. Az első fokú eljárásban Maria-Louise Lindorfer olyan összehasonlító táblázatokat készített, amelyek e megkülönböztetést voltak hivatva alátámasztani. A Tanács vitatta az érintett adatok pontosságát, illetőleg fontosságát, és az Elsőfokú Bíróság ezzel összefüggő kérdéseire írásban felelt.

40 – Lásd a fenti 26. pontot.

96. Ebből kiindulva az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a kérdéses táblázatokban szereplő összehasonlítás nem helytálló, hogy az azokkal érintett helyzetek több szempontból sem voltak Maria-Louise Lindorfer helyzetével összehasonlíthatók, és ezért nem lényegesek. Megjegyezte azt is, hogy az eltérő bánásmódot megalapozó átváltási arányingadozások a Közösség által befolyásolható tényezőkön kívül állnak.

97. Maria-Louise Lindorfer arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság a tényállásból helytelen következtetéseket vont le, és hogy az indokolása ezért helytelen volt. A spanyol tisztviselő esetével történő összehasonlítása nem hagyható figyelmen kívül az életkoron, nemen és besorolási fokozaton alapuló különbségek miatt. Ehelyett a biztosításmatematikai értékek és az átvitt összeg közel azonos mivoltával jellemezhető. Az Elsőfokú Bíróság emellett figyelmen kívül hagyta az ugyanazon összeg más pénznemekből való átvitelére vonatkozó, általa végzett, meglepő eredményekre vezető számításokat.

98. Hajlok arra, hogy egyetértsek az Elsőfokú Bírósággal abban, hogy a kérdéses táblázatok, mivel változó paramétereket alkalmaznak, nem egyértelműen támasztják alá az eltérő bánásmód létezését, illetőleg terjedelmét.

99. Másrészről azonban az az álláspont is elfogadható, hogy az Elsőfokú Bíróságnak, amely végső fokon ténykérdésben dönt a jogvitáról, az adatokat alaposabban kellett volna elemeznie, mivel azok nyilvánvalóan ilyen eltérő bánásmódra utalnak.

100. Emellett úgy tűnik számomra, hogy az i. változatot szabályozó egyes szabályok megkérdőjelezhetők. Abban az esetben például, ha a nemzeti rendszerben a járulékot 1985 és 1995 között teljesítették, miért az 1972 és 1984 közötti átváltási arányt kellene figyelembe venni? Elsőre nehéznek tűnik igazolni azt a szabályt is – különösen, ha az ésszerű pénzgazdálkodás feltétel – amely szerint (akárcsak a Maria-Louise Lindorfer által hivatkozott spanyol tisztviselő esetében), amennyiben a jóváírandó nyugdíjszerző szolgálati évek száma, amit a közösségi rendszerben figyelembe vesznek, az átlagos átváltási arány alkalmazását követően meghaladja a nemzeti rendszerben teljesített hozzájárulás éveinek számát, a keletkezett feleslegnek megfelelő pénzösszeget egyszerűen kifizetik az érintett tisztviselőnek.

101. Azonban még akkor is, ha Maria-Louise Lindorfer az átváltási módszerekben hibákat tárt fel, amelynek eredményeként az összeget egyes pénznemekről átváltó tisztviselők „pénze többet ér", mint azoké, akik más pénznemekből váltanak, és még ha e hibákat nem is vizsgálták meg olyan alaposan, ahogyan azt az Elsőfokú Bíróság megtehette

volna, nem hiszem, hogy olyan megkülönböztetést mutattak ki, amely megtámadható lenne.

102. Ahogyan arra fent rámutattam, [41] az i. változat előnyös az érintett tisztviselő számára, ha a járadékfizetés időszaka alatt a nemzeti rendszer pénzneme az euróval (illetőleg korábban a belga frankkal) szemben gyengült, és a ii. változat előnyös, ha a nemzeti pénznem erősödött. Hozzátehető, hogy semelyik változat nem előnyös vagy előnytelen, ha az érték állandó maradt. A választás lehetősége (vagy a gyakorlatban a kedvezőbb változat automatikus alkalmazása) azt jelenti, hogy minden tisztviselő jogosult a két lehetőség közül a kedvezőbbre.

103. A hátrányos megkülönböztetés lényege, hogy hasonló helyzeteket eltérően kezelnek, illetőleg hogy eltérő helyzeteket ugyanúgy kezelnek bármilyen objektív, illetőleg releváns igazolás nélkül. [42] Ennek ellenére ahhoz, hogy a hátrányos megkülönböztetést kifogásolni lehessen, álláspontom szerint azt is igazolni kell, hogy a fél az elszenvedett bánásmód következtében hátrányt szenvedett.

41 – A 24. pontban.

42 – Ahogyan azt a megtámadott ítélet 64. pontja is ismerteti.

104. Ebben az esetben a puszta tény, hogy Maria-Louise Lindorfer rosszabb helyzetben volna az i. változat alapján, és hogy a spanyol tisztviselő, akinek az esetét a sajátjával összehasonlítja, a ii. változat alapján rosszabban járt volna, bizonyítja egyrészt, hogy valóban létezik objektív és lényeges különbség a kettőjük helyzete között, és másrészt, hogy semelyikük nem panaszkodhat arra, hogy bármilyen hátrányt szenvedett, mivel mindkettő a kedvezőbb bánásmódban részesült.

Az életkor és az illetmény megállapítása meghatározott időpontokban

105. Végezetül Maria-Louise Lindorfer kifogásolja az Elsőfokú Bíróság eljárását azzal az érvelésével összefüggésben, hogy a más pénznemből az euróra való egyenérték kiszámításánál alkalmazott két változat igazolhatatlan megkülönböztetést jelentett, mivel az i. változat a tisztviselő életkorát és illetményét a véglegesítéskor veszi figyelembe, míg a ii. változat a tényleges átutaláskori életkort és illetményt alkalmazza. Ez utóbbi esetben az életkor és a (V) biztosításmatematikai érték szükségszerűen magasabb, a (T) illetmény pedig magasabb lehet, ami ezáltal csökkenti a számítás végső eredményét.

106. Noha úgy tűnik, hogy Maria-Louise Lindorfer arra hivatkozik, hogy a megtámadott ítélet figyelmen kívül hagyta ezt az érvet, a Tanács kijelentette, hogy nem hagyta

figyelmen kívül azt, mivel a 89. pontban az Elsőfokú Bíróság kifejtette, hogy az i. változatban az átutalt összegből évente 3,5%-os kamatot kell levonni a tisztviselő véglegesítése és a tényleges átutalás közötti időszakra (azokat az időszakokat kivéve, amelyek során ezt az összeget nem korrigálták, illetőleg nem gyűlt kamat az átutaló nemzeti rendszerben), [43] ezzel szemben ilyen kamatot a ii. változat alkalmazásánál nem vonnak le.

107. Nyilvánvaló, hogy amennyiben ez így van, a magasabb biztosításmatematikai értékből és a feltehetőleg magasabb illetményből ez utóbbi esetben eredő hátrány legalábbis jelentős mértékben mérséklődik, és még előnnyé is válhat. Noha nem tűnik számomra egyértelműnek a végrehajtási rendelkezések 10. cikke (2)–(4) bekezdésének szövege alapján, hogy a kamat levonására csak az i. esetben kerül sor, az Elsőfokú Bíróság e megállapítását a Tanács egy kérdésre adott válaszán alapuló kijelentésére alapozta, amelyet Maria-Louise Lindorfer láthatóan nem vont kétségbe.

108. E körülmények között arra a következtetésre jutok, hogy Maria-Louise Lindorfer nem azonosított a megtámadott ítéletben olyan hibát, amely azon tényből eredő megkülönböztetésre vezethető vissza, hogy az életkort és az illetményt az i. és a ii. változat esetében különböző időpontban számítják ki.

43 – Lásd a fenti 18. pontot.

Végső megfontolások

109. Ezért arra a következtetésre jutok, hogy a megtámadott ítélet nem megfelelő indokoláson alapul a tekintetben, hogy megállapította, hogy nemi alapon történő megkülönböztetés nem valósult meg, és ebben a részében meg kell semmisíteni.

110. Az ügyben a vita lezajlott, és az eljárás állása szerint az eljárási szabályzat 61. cikke alapján az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti. Ezért helyt kell adni Maria-Louise Lindorfernek a Tanács végrehajtási rendelkezéseinek jogellenességére vonatkozó panaszának, amennyiben a biztosításmatematikai értékek nemi alapon megvalósuló hátrányos megkülönböztetést valósítanak meg, és ennek megfelelően a vitatott határozatot meg kell semmisíteni.

111. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a értelmében a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Maria-Louise Lindorfer kérte mind az első fokú eljárásban, mind a fellebbezés során felmerült költségeinek megtérítését.

Végkövetkeztetések

112. A fentiekre tekintettel álláspontom szerint a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül az Elsőfokú Bíróságnak a T-204/01. sz. ügyben hozott ítéletét a keresetet abból az indokból elutasító részében, hogy nem állt fenn a nemen alapuló, tiltott hátrányos megkülönböztetés;

– nyilvánítsa a Tanács által 1992. július 13-án elfogadott, a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 11. cikke (2) bekezdésének alkalmazására vonatkozó általános végrehajtási szabályok 10. cikke (3) bekezdését érvénytelennek, amennyiben a nem szerint eltérő biztosításmatematikai értékek alkalmazását írja elő;

– semmisítse meg a megtámadott 2000. november 3-i tanácsi határozatot;

– kötelezze a Tanácsot mind az első fokú, mind a fellebbezési eljárás költségeinek viselésére.